

IV

(Tiedotteet)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN JA ELINTEN ANTAMAT TIEDOTTEET

NEUVOSTO

Euroopan unionin ohjeet konsuliasioiden johtavan valtion käsitteen käyttöön ottamiseksi

(2008/C 317/06)

Johdanto

1. Näissä ohjeissa pyritään neuvoston 16. kesäkuuta 2006 hyväksymien ohjeiden, jotka on osoitettu konsuliviranomaisille EU:n kansalaisten suojelemiseksi kolmansissa maissa (alaviite: asiak. 10109/2/06 rev 2), sekä poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean (PTK) hyväksymän asiakirjan 10715/07 jatkotoimena panemaan täytäntöön yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston 18. kesäkuuta 2007 antamat päätelmät, joiden tavoitteena oli "vahvistaa EU:n jäsenvaltioiden välistä konsuliyhteistyötä ottamalla käyttöön konsuliasioiden johtavan valtion käsite". Kyseisten päätelmien mukaan "johtava valtio pyrkii laajan konsulipalveluihin vaikuttavan kriisin sattuessa varmistamaan, että kaikki Euroopan unionin kansalaiset saavat apua, ja huolehtii jäsenvaltioiden välisestä koordinoinnista kentällä, tämän vaikuttamatta jäsenvaltioiden ensisijaiseen vastuuseen kansalaistensa suojelemisesta".
2. Kyseiset ohjeet kuuluvat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 20 artiklassa tarkoitettujen veloitteen sekä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 20 artiklassa tarkoitettujen yhteistyötoimien täytäntöönpanoon. Jäsenvaltio ottaa johtavan valtion tehtävän vapaaehtoisesti kaikkien jäsenvaltioiden ollessa aktiivisesti sen tukena. Muut jäsenvaltiot jatkavat kaikissa tapauksissa omien kansalaistensa tilanteen seuraamista paikan päällä, jakavat tiedustelutietoa ja tilannearviointoja sekä toimittavat tarvittaessa vahvistusjoukkoja ja lisäresursseja.
3. PTK:n hyväksymän asiakirjan 10715/07 mukaan kuluvan kokeilukauden aikana on määrä järjestää etenkin uusia harjoituksia; kokeilukauden päätyttyä jäsenvaltiot tarkastelevat mahdollisuutta virallistaa nämä puitteet oikeudellisella päätöksellä.
4. Ohjeissa ei kielletä muita erimuotoisia yhteistyö- tai koordinointialoitteita ottaen huomioon sen, että laajan konsulipalveluihin vaikuttavan kriisin sattuessa kolmansissa maissa voi syntyä erityistilanteita.
5. Ohjeet eivät ole oikeudellisesti sitovia ja ne on osoitettu yksinomaan jäsenvaltioille, Euroopan komissiolle ja neuvoston pääsihteeristölle. Nämä ohjeet julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

1. Johtavasta valtiosta ilmoittaminen

- 1.1 Jäsenvaltio, joka haluaa ottaa johtavan valtion tehtävän kolmannessa valtiossa, ilmoittaa asiasta COREU-verkoston välityksellä. Asiasta tiedotetaan kyseisessä kolmannessa maassa oleville edustustoille paikan päällä pidettävässä koordinointikokouksessa.

- 1.2 Jos kaksi jäsenvaltiota haluaa ottaa yhdessä johtavan valtion tehtävän kolmannessa valtiossa, ne ilmoittavat asiasta yhdessä COREU-verkoston välityksellä. Jos johtavia valtioita on enemmän kuin yksi, vastuu jaetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja koordinoitijärjestelyt määritellään selkeästi.
- 1.3 Jos mikään muu jäsenvaltio ei COREU-verkoston välityksellä ilmoita vastustavansa asiaa 30 päivänä kuluessa, kyseinen jäsenvaltio toimii johtavana valtiona kyseisessä kolmannessa valtiossa siihen asti, kun jäsenvaltio itse ilmoittaa COREU-verkoston välityksellä luopuvansa tehtävästä.
- 1.4 Neuvoston pääsihteeristö päivittää luetteloa kolmansista maista, joissa jäsenvaltio toimii johtavana valtiona, aina saatuaan ilmoituksen johtavana valtiona toimimisesta tai tästä tehtävästä luopumisesta. Tämä luettelo julkaistaan Euroopan unionin tilannekeskuksen (EU SITCEN) ylläpitämällä konsuli-asioiden verkkosivustolla ja sitä jaetaan säännöllisesti jäsenvaltioille.
- 1.5 Tilanteessa, jossa kolmannessa valtiossa, johon mikään valtio ei ole ilmoittautunut johtavaksi valtioksi, sattuu laaja konsulipalveluihin vaikuttava kriisi, yksi tai useampi jäsenvaltio voi välittömästi ottaa tämän tehtävän ilmoittamalla asiasta COREU-verkoston välityksellä tai muilla asianmukaisilla keinoilla. Jäsenvaltiot voivat kieltäytyä 2.2 kohdan mukaisesti hyväksymästä kyseistä ilmoitusta.

2. Johtavan valtion tehtävät

2.1 Johtava valtio ottaa hoitaakseen seuraavat tehtävät:

- a) Kriisitilanteiden ulkopuolella johtava valtio koordinoi tarkoituksenmukaisimmat valmistelutoimenpiteet kolmanteen valtioon akkreditoituneen edustuston päällikkönsä välityksellä ja yhteistyössä Euroopan unionin paikallista puheenjohtajuutta hoitavan valtion kanssa. Johtava valtio laatii kohdassa 3.1 määriteltyjen henkilöiden evakuointisuunnitelman ja ilmoittaa siitä jäsenvaltioiden edustustoille ja komission lähetystölle.
- b) Laajan konsulipalveluihin vaikuttavan kriisin sattuessa on johtavan valtion tehtävä toteuttaa kohdassa 3.1 määriteltyjä henkilöitä koskevia avustustoimia. Johtava valtio tiedottaa asianosaisille jäsenvaltioille tilanteen kehittymisestä. Paikan päällä johtavan valtion edustuston päällikkö helpottaa yhteistyötä niiden jäsenvaltioiden välillä, jotka ovat lähettäneet lisähenkilöstöä, taloudellisia resursseja, välineistöä ja lääkintäapujoukkoja kohdan 5.2 mukaisesti. Johtavan valtion edustuston päällikkö vastaa myös avustustoimien, kokoontumisten ja tarvittaessa turvapaikkaan evakuoimisen koordinoimisesta ja toteuttamisesta muiden asianosaisten jäsenvaltioiden tuella.

2.2 Kun johtava valtio arvioi, että on tarpeen turvautua kohdassa 3.1 määriteltyjen henkilöiden evakuointiin, se ilmoittaa asiasta asianosaisille jäsenvaltioille sekä paikan päällä että niiden pääkaupunkiin. Asianosaiset jäsenvaltiot ilmoittavat puolestaan johtavalle valtiolle evakuointia koskevasta kansallisesta kannastaan ja siitä, haluaako se johtavan valtion asiaa koskevaa apua vai ei. Mikäli jäsenvaltio kieltäytyy tästä avusta, se huolehtii itse kansalaistensa ja muiden mahdollisten konsuliapunsa piirissä olevien henkilöiden suojelusta. Kyseisen valtion kansalaiset ja muut mahdolliset sen konsuliavun piirissä olevat henkilöt voivat edelleen syrjimättömyysperiaatteen mukaisesti saada johtavan valtion apua. Johtavan valtion avusta kieltäytymistä koskevan päätöksen mahdolliset seuraukset jäsenvaltiolle eivät ole johtavan valtion vastuulla.

2.3 Henkilöiden osallistuminen evakuointiin on vapaaehtoista. Evakuointitapauksessa johtavan valtion vastuu päättyy, kun evakuoidut saapuvat johtavan valtion osoittamaan turvapaikkaan. Johtavan valtion tehtäviin ei kuulu evakuoitujen vieminen muualle kuin nimettyyn turvapaikkaan.

2.4 Jos johtava valtio arvioi toisin kuin muut jäsenvaltiot, että evakuointi ei vielä ole tarpeen, sen tulee kaikin mahdollisin tavoin avustaa ja koordinoida muiden jäsenvaltioiden toteuttamia avustustoimia.

3. Avun kohteena olevat henkilöt

3.1 Kaikki henkilöt, jotka voivat saada jäsenvaltioltaan konsuliapua, voivat pyytää apua johtavalta valtiolta.

4. Tietojenvaihto ⁽¹⁾

- 4.1. Jotta johtava valtio voisi varmistaa kohdassa 2.1 määritellyn tehtävänsä moitteettoman toteuttamisen, jäsenvaltioiden on annettava niiden kannalta ehdottoman välttämättömät tiedot (tarve tiedonsaantiin), jotka on määritelty 16. kesäkuuta 2006 annettujen ohjeiden liitteissä I, II ja III.
- 4.2 Johtava valtio sitoutuu käyttämään kyseisiä tietoja ainoastaan niiden tehtävien puitteissa, joita se toteuttaa johtavan valtion ominaisuudessa.
- 4.3 Kolmanteen maahan akkreditoituneen edustuston päällikkö antaa nämä tiedot paikan päällä johtavan valtion edustuston päällikölle yhteisesti määriteltyjen menettelyjen mukaisesti.
- 4.4 Jos jäsenvaltio ei ole nimittänyt kolmanteen maahan akkreditoitunutta edustuston päällikköä, se toimittaa tarvittavat tiedot johtavalle valtiolle yhteisesti määriteltyjen menettelyjen mukaisesti.
- 4.5 Jos jäsenvaltio ei toimita tietoja johtavalle valtiolle tai toimitetut tiedot ovat puutteellisia, tämä vaikuttaa kielteisesti johtavan valtion kykyyn toteuttaa kohdassa 2.1 määritelty tehtävänsä. Tässä tapauksessa johtava valtio toteuttaa avustustehtävänsä hallussaan olevien tietojen asettamissa rajoissa.

5. Johtavan valtion tehtävien suorittamisessa avustaminen

- 5.1 Ottaen huomioon eurooppalaisen solidaarisuuden periaatteen ja sen, että on ensisijaisesti jäsenvaltioiden oma asia varmistaa kansalaistensa suojelu, jäsenvaltiot edesauttavat johtavan valtion tehtävien sujumista.
- 5.2 Tältä pohjalta johtava valtio voi pyytää muita jäsenvaltioita antamaan kriisiaikoina vapaaehtoisesti käyttöön logistisia välineitä ja henkilöresursseja. Jäsenvaltioiden edustajat voivat antaa paikan päällä tukensa johtavalle valtiolle kansallisten kriisinhallintaryhmiensä toimina. Johtava valtio voi myös hyödyntää yhteisön pelastuspalvelumekanismia ja neuvoston pääsihteeristön kriisinhallintarakenteiden kaltaisia välineitä samoin kuin Euroopan komission paikallisen lähetystön logistista tukea. Johtava valtio ja kyseinen komission lähetystö sopivat suunnitteluvaiheessa komission tehtävästä. Komission henkilöstö ei suorita konsulityötä.
- 5.3 Johtava valtio esittää jäsenvaltioille omia menojaan ja kohdassa 5.2 mainittujen avunantajien menoja koskevan taseen.
- 5.4 Johtava valtio voi pyytää jäsenvaltioilta korvausta sille tehtäviensä suorittamisesta aiheutuneista menoista. Jos korvauspyyntö esitetään, jäsenvaltiot osallistuvat johtavan valtion tehtävistä aiheutuneiden menojen korvaamiseen avustettujen henkilöiden määrän mukaisesti. Korvausmäärä määräytyy, kun on ensin tarvittaessa vähennetty niiden kohdassa 5.2 mainitut menot. Jäsenvaltiot voivat saada apua saaneilta henkilöiltä korvauksia johtavan valtion heiltä avunantamishetkellä mahdollisuuksien mukaan pyytämien takaisinmaksusitoumusten perusteella diplomaatti- ja konsuliedustustojen Euroopan unionin kansalaisille antamasta suojelusta tehdyn päätöksen 95/553/EY mukaisesti.
- 5.5 Jos johtavalta valtiolta apua saava henkilö pyytää vahingonkorvausta johtavan valtion avustustoimen aikana syntyneen vahingon perusteella, johtava valtio ja kyseisen henkilön jäsenvaltio neuvottelevat keskenään ja sopivat lisätoimista oman lainsäädäntönsä ja sisäisten menettelyjensä sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

6. Tiedottaminen

- 6.1 Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet näiden ohjeiden saattamiseksi kaikkien niiden henkilöiden tietoon, jotka voivat saada jäsenvaltioltaan konsuliapua, erityisesti www-sivustojensa matkustus-tiedotteiden välityksellä.

⁽¹⁾ Näiden ohjeiden soveltamista varten kerättyjen ja tallennettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan EU:n asiaankuuluvia sääntöjä, joita ovat muun muassa yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY.